No. 1412 Zaterdag 21 Januari 1911. 28ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 21 Januari.

De Katholieke Kerk in Europa.

Over dit onderwerp vinden we in het bekende Duitsche periodiek „Historisch-politische Blätter" een artikel, dat wel verdient in ruimer kring verspreid te worden, en waarvan wij daarom willen pogen den gedachtengang hier weer te geven.

De schrijver, dr. Alois Wurm, tracht een antwoord te geven op de vraag, welke de houding zijn moet van de Katholieke Kerk ten opzichte van de crisis, welke zij in Europa (en in Amerika?) doormaakt.

De Roomsche Kerk heeft al menigen storm langs zich heen voelen gaan, en het heeft in den loop der tijden niet aan profeten ontbroken, die haar ternauwernood nog eenige weken levens voorspellen durfden, — maar altijd weer is Zij — naar de belofte van Haren Srichter — zegevierend uit den strijd te voorschijn getreden.

De stormloop, die nu op Haar gericht wordt is geweldiger dan ooit een vorige, en naar den mensch gesproken lijkt een afweren van dien aanval bijna onmogelijk: het is een strijd op leven en dood.

Van boven af vloeit de machtige stroom der in wezen ongeloovige, moderne geestesbeweging onophoudelijk de Kerk binnen, terwijl aan den onderkant de vernielende arm der sociaal-democratie zijn werk doet, en daartoe de wapenen uit het tuighuis der genoemde geestesbeweging bezigt.

Het monster, waartegen de Kerk den strijd moet aanbinden, is dit groote feit, dat ons geestesleven in overwegende en voor de toekomst beslissende mate ontkerstend is. En die wassende vloed knaagt voort, aldoor, aan de muren der Kerk, heeft ze hier en daar al ondermijnd en neergeworpen, en er is geen denken dan, dat zij door eigen beweging weer dalen zou. Alleen oppervlakkigen laten zich misleiden door de schijnbaar bevredigende uiterlijke omstandigheden in Duitschland en Oosteurijk.

Der Kerk stond een dubbele weg open, om die schrikwekkende benauwing te ontgaan: ófwel al Hare geestes-kampioenen te mobiliseeren en in strijd van man tegen man den vijand neer te werpen, ófwel de Haar getrouwen met alle Haar ten dienste staande middelen tegen de aanraking met den verderfelijken invloed der moderne geestesbeweging te vrijwaren.

Het eerste plan zou, zoo het succes had, ongetwijfeld een blijvende basis vormen kunnen voor de geleidelijke ontwikkeling der Kerk. Maar stond dat succes van te voren wel vast?

Zeker, de Kerk mag nooit eraan twijfelen, dat zij de Openbaring van God aan de menschen bezit. Maar zij heeft geen waarborg, dat volken, die zich zelf teruggetrokken en afgescheiden hebben, zoo spoedig weder of ten slotte toch den weg naar Haar terugvinden.

De „Ira Dei" (toorn Gods) waarvan de H. Paulus spreekt, kan deze volkeren aan zich zelve overlaten, d. w. z. ze doen verdolen bij hun vergeefsch zoeken naar nieuwe godsdienstige, zedelijke en intellectueele beginselen. Mogelijk is het hier niet te onpas, te herinneren aan den Hebreeën-brief (VI. 4 vlg.): „Onmogelijk kunnen degenen tot berouwvollen terugkeer vernieuwd worden, die eenmaal verlicht geworden zijn, die de hemelsche gave genoten hebben en deelgenoot waren van den H. Geest, die Gods woord geproefd hebben en de kracht van het komende rijk, en die desniettegenstaande afgevallen zijn."

De raadselen Gods vermag niemand te ontsluieren. De Kerk zou dus ten deze niet zeker zijn van de overwinning.

En dan: zijn er niet voorbeelden genoeg, dat de afdwaling van den modernen geest reeds zoover is gevorderd, dat bij voor de positief scheppende en vereenigende kracht der Christelijke gedachte niet meer vatbaar is? Is althans de mogelijkheid niet denkbaar, dat een geestelijk uitgeleefd volk niet meer in zich voelt de frissche kracht, die noodig is voor een ingrijpende herleving der Christelijke idee? Biedt niet het leven der moderne groot-steden als Parijs en ook Berlijn allen grond voor zulke veronderstelling?

Wie kan zeggen, of er voor een naar ziel en lichaam vervallen natie, die beantwoordt aan het type van deze wereldsteden, nog verbetering mogelijk is?

Waar de Kerk zoo weinig zekerheid bezit, dat hare pogingen in deze richting kans van slagen hebben, zou het wel niet verantwoord zijn, indien ze den veldtocht wagen ging, een veldtocht die zeker aan hare zijde vele offers vergen zou. De positie der moderne wereld is op geestelijk gebied reeds overheerschend geworden, en van den anderen kant zou de Kerk maar een betrekkelijk gering aantal strijders haar kunnen tegenover stellen. En deze laatsten zouden geen voldoenden schutsmuur kunnen vormen voor de duizenden en nog eens duizenden, die weerloos zijn blootgesteld aan den aanval der tegenstanders. Want dat de breede volksmassa tegen het gif van den twijfel, het ongeloof en der onzedelijkheid volkomen bestand is, is een hersenschim waarin de Kerk nooit berusting gezocht heeft.

Zoo bleef dan niets over, dan dat de Kerk — natuurlijk zonder hare geestelijke voorposten terug te trekken, welke zij tot haar verdediging tegenover het intellect en voor hare vertegenwoordiging in de wereld noodig heeft — met al Haar gezag zich plaatste tusschen Hare kinderen en de huidige ongeloovige wereld. Overal trachtte zij de scherpste scheidingslijnen te trekken. Dra trof Zij onverbiddelijk elk streven, dat zijn ontstaan scheen te danken aan de moderne ongeloovige cultuur. Zelfs op veelbelovende groenende twijgen, gelijk zoo pas nog de Sillonbeweging in Frankrijk, deed Zij haar kouden rijp vallen, omdat naast het goede dat er opbloeide zich ook kiemen vertoonden. die niet uit den ouden geest der Kerk haar levenssap trokken.

Men moet niet denken, dat de Kerk niet beseft, van wat groot nut Haar een dergelijke beweging zijn kan, vooral in landen die diep gezonken zijn. Maar van veel meer belang is het Haar op het oogenblik, den stortvloed van het moderne onkerstende geestesleven van zich verre te houden.

Er is iets grootsch in die met onverbiddelijke konsekwentie doorgevoerde actie van Pius X tegenover een gevaar, dat wellicht het grootste is van alle, die de Kerk ooit te trotseeren had. Het absolute zuiver houden van Haar geloof, ja van geheel die oude atmosfeer waarin het rust vindt, is voor het oogenblik het eerste en hoogste belang der Kerk.

Wie de geweldige macht beschouwt der omverwerpende krachten, welke heden ten dage aan het werk zijn, zal deze houding in de Kerk moeten billijken. Ja zelfs diegenen, op wie naar hun inzicht de hand der Kerk in in dezen tijd schijnbaar zwaar rust, zullen in kalmer uren moeten toegeven, dat de Kerk in een crisis als de tegenwoordige principieel niet anders handelen kon. En komen zij eenmaal tot die bekentenis, dan zullen ze menig feit, dat hun op 't eerste gezicht hinderlijk voorkwam, en een steen des aanstoots was, met andere oogen leeren zien.

Zeker is het een nadeel, dat het katholieke volk in de deelneming aan de werkelijk niet onbeduidende goede gevolgen der huidige kultuur en de daadkrachtige medewerking aan de verdere ontwikkeling ervan, niet weinig bemoeilijkt wordt. Zouden de katholieken zich steeds verder terugtrekken uit den modernen kultuurkring, dan stond het gevaar van het paganistendom onmiddelijk voor de deur. De Kerk zou, menschelijkerwijze te oordeelen, bij de ontwikkelden veel aan terrein verliezen en ook uiterlijk in den hoek geschoven worden.

Het is daarom goed, dat er ook nu nog in het Katholicisme krachten worden gevonden, die als de verbindingsdraden vormen met de moderne kultuur. Deze moeten zich echter er niet over verwonderen, dat hun werkzaamheid door de Kerk met bijzondere waakzaamheid wordt gevolgd. Zij zijn als de kanalen, waardoor mogelijk het gif van gevaarlijke moderne denkbeelden zou afvloeien midden in het hart van het katholieke volk. Het gevaar van een geleidelijk voortgaande ontkerstening is zoo groot, zoo ernstig, zoo schrikkelijk nabij, dat het strenge toezicht, hetwelk de Kerk uitoefent, haar niet mag worden kwalijk genomen.

Voor Haar — en voor ieder van ons — geeft dit toch den doorslag, dat het lot van het door de moderne ideeën geheel uit elkander gerukte Protestantisme tot elken prijs van de Katholieke Kerk worde afgewend.

Velen, die het met 't bovenstaande eens zijn, zullen mogelijk toch een opmerking niet achterwege kunnen laten. De volgende nl.: Dat de Kerk alles doet, om het binnendringen in haar boezem van de ideeën, die alle geloof en alle geloofsleven vernietigen, tegen te gaan, is enkel een noodzakelijke daad van zelfbehoud. Maar zal Zij er op den duur in slagen, die buitensluiting door te zetten? Men bedenke slechts, dat bij het moderne verkeer en door de handelsrelaties de menschen op allerlei wijze met elkander in aanraking komen; dat in steden, voornamelijk in de groot-steden, langs duizend kanten de moderne geest bij de katholieken binnenkomt; welke geweldige propagandistische macht is gelegen in de huidige populaire wetenschap, kunst, literatuur en voornamelijk in de pers, en hoe de propaganda van den modernen geest voortdurend meer wordt georganiseerd en met nieuwe middelen toegerust. En als men dan ziet, welke bedenkelijke verandering de aansluiting van een tot nu toe afgelegen dorp aan het moderne verkeer pleegt te weeg te brengen, dan is zelfs voor de plattelandsgemeenten de door de Kerk beoogde afzondering niet in alle deelen door te voeren. En zoo heeft het den schijn, dat de Kerk op den duur er niet in slagen zal zich aan den invloed van den modernen geest geheel te onttrekken. Is het dus te gewaagd, het vermoeden uit te spreken, dat het in het voordeel der Kerk zou zijn, over geheel de linie openlijk den strijd aan te binden, en vertrouwend op de waarheid Harer leer en den bijstand des H. Geestes, Hare kinderen als op een nieuw Pinksterfeest in geloofsbegeestering te doen ontvlammen en ter verovering der ongeloovige wereld uit te zenden?

De Kerk weet echter, dat het iets anders is, heidensche volken, wier ziel naar Haar hunkert, tot zich te brengen, iets anders, in het volle licht des Christendoms opgegroeide en afgevallen menschen weer tot een godsdienstig leven te bekeeren. Vooral, als, gelijk boven gezegd, de geestelijke verwording reeds zoo bedenkelijk om zich heen gegrepen heeft.

Ze kent ook de sterkte van den vijand en is niet zeker, of Zij hem werkelijk een voldoend aantal geestelijke strijders kan tegenovoeren. Zij heeft het niet onder zich gelaten het geestelijk, met name het wetenschappelijk, leven in haren boezem aan te kweeken, maar desniettegenstaande is toch de positie der ongeloovige wetenschap overwegend. En heeft de Kerk niet de taak, vooral de kleinen, de pusilli te beschermen? In ieder geval zal Hare huidige gedragslijn den

Feuilleton.

Nut en doel van vliegwedstrijden.

Er is over dat soort vertooningen veel en verschillend geschreven.

De een noemt ze werk van halve gekken, die om hun leven geen duit meer geven en het zelfs integendeel geheel en al voor de duiten op het spel zetten; een soort circus-acrobatiek dus, waar ook het publiek om de sensatie, die iets halsbrekends wekt, bij duizenden heenstroomt. Er zijn er, die zóó ver gaan, dat ze dergelijke vertooningen eenvoudig zouden willen verbieden. Anderen weer zijn één en al enthousiast over de nieuwe kunst, zouden vliegweek na vliegweek wenschen en beweren dat er veel te weinig zijn en dat er veel te weinig wordt gewaagd en beproefd. Zulke menschen geven hun heele kapitaal voor dengene die over de Alpen vliegt of kans ziet in de lucht een looping the loop te vliegen; het liefst zagen ze op elke meeting de vliegers met hun toestellen als steenen uit de lucht vallen, als even zooveel slachtoffers voor het doel.

Gelukkig is er echter tusschen die beide uitersten een middenweg en deze wordt, merkwaardig genoeg, door de vliegmenschen zelven betreden.

De goede vliegers zijn geen krankzinnige waaghalzen en trachten niet iets te bereiken als ze niet volkomen bewust zijn, uit zelfvertrouwen en vertrouwen op de machine, te zullen slagen. Dat dit vertrouwen wel eens bedriegt, dat er onverwachts wel eens een draad of een stang breekt en een ongeluk geschiedt, is geen bewijs van waaghalzerij. Want werkelijk weinigen zijn degenen die in hun toestel klauteren en zeggen: „Vooruit — daar gaat ie dan, vallen we dood dan vallen we dood".

De enkele, die zoo spreekt, wordt door de anderen met een schouderophalen en een minachtend „niet serieus" begroet. Bij slot van rekening zijn het dan ook altoos de serieuze vliegers die de prijzen en den roem behalen. Om maar enkelen te noemen: Aubrun, Paulhan, Legagneux, Bielovic, Leblanc, Cattaneo, Küller, een reeks die nog met vele anderen aan te vullen ware. De acrobaat, die zich op de vliegkunst werpt, breekt ook daarbij, evenals anders in den circus, wel vroeg of laat den nek, en zoo iets noemt men dan tegen de vliegerij pleitend!

Doch zelfs deze menschen hebben hun nut. De vliegerij toch staat op het oogenblik in hetzelfde teeken als de automobielsport een 15 jaar geleden. Wat eerst een vermaak voor den enkelen, rijken sportliefhebber was, kwam in handen van beroepsmenschen die er bij tientallen den hals bij braken. Zeer te betreuren, — doch stellig ware de gewone makke toer-auto van heden niet zoo volmaakt, als deze beroepsrenners niet bestaan hadden. Want door het uiterste van een machine te eischen leert men het spoedigst haar gebreken kennen en verbeteren. In onze eeuw is er blijkbaar geen geduld meer voor rustige bespiegeling en gepeuter; het moet vlug gaan en eenmaal op den weg, wil men in razende snelheid het einddoel bereiken, desnoods ten koste van slachtoffers, mits men er maar komt!

Met de aviatiek is thans hetzelfde in nog sterkere mate het geval. En toen ik in Milaan onder lang tal van toestellen van de meest uiteenloopende types, door de lucht zag razen, hoog en laag, met de grootste zekerheid zag opvliegen en neerkomen, heb ik nooit een persoonlijke herinnering van me af kunnen zetten: Het was in September 1908 te Parijs, 's avonds schreeuwden de krantenjongens langs de boulevard dat Wilbur Wright een 20 minuten gevlogen had, en den volgenden dag wel een half uur! Men was er toen mal van, sprak in café's theaters over niets anders. Dat is nu slechts twee jaar geleden en wat is er in dien korten tijd bereikt! Men vloog van Parijs naar Londen, naar Bordeaux, men hield den circuit de l'Est, men vloog over de Alpen. Herinner u, een jaar geleden, toen men over den Eiffeltoren vloog en het hoogterecord van 400 meter haalde, een record, dat thans onze landgenoot Wijnmalen met ruim 2600 meter houdt. De vooruitgang is verbijsterend; over Wright die met zijn valgewicht en glijdrail opvliegen moest, spreekt men niet eens meer. Dat zoo'n vooruitgang ten koste van enkele slachtoffers gaat, is niet meer dan natuurlijk. Daarbij is het lijstje van hen, die bij het beoefenen van het gevaarlijkste wat een mensch kan doen het leven lieten, betrekkelijk klein. Hoe vele auto-renners hebben er in de bochten van Dieppe het leven gelaten!

En thans — nu men zulke sterke stukjes uithaalt, zóó hoog vliegt en zóó snel, zóó vlug opstijgt en zóó zeker neerdaalt, zelfs met stopgezette motor, heeft men thans het doel bereikt? Het antwoord op die vraag luidt m.i. beslist ontkennend; echter heeft men wel het moeilijkste reeds overwonnen. Bewijs voor het een zoowel als voor het andere, zoude ik de houding van twee groote vliegers: Blériot en Paulhan willen noemen. De eerste vliegt niet meer zelf, niet uit lafheid, want hij heeft in zijn leven veel rare buitelingen gemaakt en verwondingen opgeloopen. Omdat hij voelt dat het volmaakte nog niet bereikt is en vindt dat hij zelf genoeg gewaagd heeft, laat hij het vliegen aan jongeren over. Dat hij echter niet aan de volmaking twijfelt, blijkt uit den koortsachtigen ijver waarmede hij zijn toestellen bouwt en tracht te verbeteren. Met Paulhan is het hetzelfde geval. Deze gaat ook in ruste om zelf een fabriek van toestellen opzetten. Toen ik hem vroeg waarom Milaan zijn laatste meeting was, antwoordde hij me dat hij geen lust had ergens op een piste zijn nek te breken door de onervarenheid van een ander. Hij ging zelf toestellen bouwen, tweedekkers van geheel eigen vinding. „Hoe zoo?" vroeg ik zelf. „Uitvindersgeheim", antwoordde hij en begon over wat anders.

Trouwens op de meetings merkt men dat de aviatiek nog onvolmaakt is uit het eenvoudige feit dát er nog meetings noodig zijn. Zoo lang het vliegtoestel nog in dát stadium is dat een vlak terrein, voor dat doel min of meer ingericht, bestaan moet om op te stijgen en neer te dalen, zoolang tevens de motor nog zoodanige kuren vertoont dat men van het eene oogenblik op het andere niet zeker is waar men neer zal moeten dalen, en dat terrein dus noodzakelijk is, — zoo lang zal ook de vliegerij in hoofdzaak tot meeting beperkt blijven. Daardoor echter geneest het kwaad zich van zelf en sneller. Op de wedstrijden toch blijven de vliegmenschen in nauwer contact en leeren beter fouten en voordeelen van een anders toestel en bestuurwijze kennen, wat stellig tot eigen verbetering leidt. Op die wedstrijden ook leert het publiek, oud en jong, de verschillende systemen kennen, gaat zich er voor interesseeren en stelt aan het besproken of aan het construeeren. Vele

stroom der moderne ideeën een tijd lang tegenhouden en als het Gode behagen kon, zou Hij intusschen in Haar machtige mannen kunnen wekken van groote geestesgaven, door welke weder voor de Kerk een gunstiger toestand zou geschapen worden.

En dan schijnt het, dat nog een ander gedachte de Katholieke Kerk juist tegenwoordig machtig beweegt. Zij houdt Hare hand beschermend over Hare kinderen in het Westen, en zoekt ook Haar geestelijke positie te behouden, zonder dat ze Hare krachten uitput in een mogelijk nutteloozen strijd tegen de volken, die zich reeds op het hellend vlak bevinden en langzaam, misschien nog eeuwen lang hun verval tegemoet gaan.

Zou het daarom niet beter zijn, zich te wenden tot minder verbruikte volken, die mogelijk ook eenmaal in het oude, vervallen Europa zullen heerschen — tot het gele ras, tot Japan, en vóór alles tot het vierhonderd millioen rijke China?

Ziehier in hoofdzaak den gedachtengang van het artikel.

Sommigen zullen er mogelijk een al te zwartgalligen toon in meenen te beluisteren.

Wij dachten het echter in zijn geheel van genoegzaam belang, om er ook onze lezers mede in kennis te stellen.

In de plannen der Goddelijke Voorzienigheid vermag niemand door te dringen. Maar dat de toekomst der Roomsche Kerk buiten Europa liggen zou, is naar menschelijke berekening niet onwaarschijnlijk.

Laat het voor ons een aansporing zijn, het moeilijke missiewerk onder de heidenen naar onze krachten te steunen.

Surinaamsche Begrooting voor 1911.

Memorie van Antwoord.

De Minister van Koloniën meent, dat aan de grondgedachte van het financieele plan van Gouverneur Idenburg stelselmatig moet worden vastgehouden.

Hij verklaart zich bereid met den Gouverneur in overleg te treden over het denkbeeld om het geheele bestuursstelsel ingrijpend te wijzigen in dien zin, dat alles op een veel bescheidener voet wordt ingericht.

Met den meesten ernst wordt naar bezuiniging gestreefd. In dit verband wijst de Min. op het plan om den dienst der koloniale vaartuigen aan een particuliere vennootschap over te doen.

Mocht dit plan tot uitvoering komen (en de Min. heeft daarop alle hoop), dan zal daardoor zoo al niet een groote directe bezuiniging, toch het resultaat verkregen worden, dat uitzetting van de uitgaven voor dezen duren en omvangrijken dienst voor de toekomst zal zijn uitgesloten.

De Minister deelt mede, dat een plan is ontworpen tot voortzetting van de bacovencultuur, waaromtrent ten slotte tusschen nagenoeg alle belanghebbenden, de United Fruit Company inbegrepen, overeenstemming is verkregen.

Dit plan betreft de vervanging van de uitstervende Gros-Michel varieteit door Congo-bacoven met tusschenplanting van Liberia-koffie.

Den 15n November ontving de Minister een, door den waarnemenden administrateur van Financiën samengestelde nota, betreffende de strekking en de financieele gevolgen van het ontworpen plan.

De gevolgen van de voortzetting en van de staking der cultuur nagaande, komt de nota tot het besluit, dat voortzetting op den nieuwen voet wenschelijk is. Doch voor die voortzetting is geld noodig. De benoodigde voorschotten worden op 1½ millioen als minimum en 4½ millioen als maximum geraamd, al naar gelang van de omstandigheden.

Voor de delging van de schuld (oude en nieuwe te zamen) worden 14, resp. 18 jaren noodig geacht.

De Gouverneur vereenigde zich met het in deze nota uitgewerkte voorstel.

De Minister won hierop het advies in van een Commissie van deskundigen (de heeren Cremer, Van Vollenhoven, Van Romburgh en Went), welke eenstemmig in overweging gaf om, waar de United Fruit Company bereid is de overeenkomst met het Gouvernement te verbreken, geen verdere financieelen steun van Gouvernementswege meer te verleenen voor de voortzetting van de bacovencultuur en de plantages verder aan zichzelf over te laten, na haar het bedrag harer nog niet aangezuiverde schulden te hebben geschonken.

Met de hoofdstrekking van dit advies, dat den Minister in zijn aanvankelijken indruk versterkt heeft, meent hij zich na rijp beraad te moeten vereenigen.

Liquidatie van de bestaande verhouding tusschen het Gouvernement en de cultuur acht de Minister noodzaakelijk, echter in dier voege, dat deze liquidatie geleidelijk geschiede, opdat aan de betrokken planters zooveel doenlijk de gelegenheid worde geboden om tot zelfstandig gedreven cultures te komen en een nieuwen toestand voor te bereiden.

De Minister acht deze gedragslijn onvermijdelijk, omdat een voortgaan op den tot dusver gevolgden weg de financieele toekomst der kolonie in groot gevaar kan brengen.

In de wijze van liquidatie wil de Min. den Gouverneur eenige vrijheid laten. Hij wil daarom alleen een beslissing uitlokken over het beginsel, dat de directie financieele gouvernementssteun aan de bacovencultuur binnen korten tijd zal worden gestaakt, en over het bedrag dat als maximum voor de liquidatie van die cultuur mag worden besteed.

De Minister steldt dit maximum op f 400.000, dat echter niet geheel op de begrooting zal drukken, want daartegenover zullen de ontvangsten uit de cultuur staan.

Die ontvangsten worden berekend op f 140.000, zoodat de liquidatie van de bacoven-cultuur aan de kolonie zal kosten f 260.000, ongerekend hetgeen in 1912 en volgende jaren nog zal moeten worden uitgegeven voor de immigranten, die niet door andere ondernemingen worden overgenomen of bij gouvernementswerken kunnen worden gebezigd. Doch dit bedrag zal waarschijnlijk niet hoog behoeven te zijn.

Door dezen loop van zaken zal de schuld der planters in 1911 nog met ongeveer 3 ton kunnen vermeerderen, waardoor het totaal daarvan tot f 2.300,000 zal aangroeien.

De voornoemde commissie heeft in overweging gegeven die schuld kwijt te schelden. Het komt den Minister aanvankelijk voor dat er voor zoodanige kwijtschelding wel aanleiding bestaat, en dat het in ieder geval reeds dadelijk den planters gemakkelijk moet worden gemaakt zich elders van bedrijfskapitaal te voorzien, door aan een rangsverlaging der hypotheken geen beletselen in den weg te leggen.

De Minister acht het tijdstip nog niet gekomen om over te gaan tot uitbreiding van het kiesrecht in de kolonie.

Het overleg met den Minister van Justitie over het denkbeeld om Nederlandsche rechterlijke ambtenaren naar de kolonie te detacheeren heeft nog niet tot een bepaalde uitkomst geleid.

Het denkbeeld om een deel van het loon van den Javaanschen immigrant in te houden en eerst bij het eindigen van den contractstermijn uit te betalen, komt den Min. moeilijk uitvoerbaar voor.

De dagbladberichten betreffende den treurigen toestand, waarin een een transport uit Suriname terugkeerende Javaansche contractarbeiders tijdens de overscheping hier te lande zich zou hebben bevonden, hebben den Gouv. Generaal van Ned.-Indië aanleiding gegeven om ter zake een ernstig onderzoek te doen instellen. De Min. wenscht den uitslag van dat onderzoek af te wachten, alvorens het nemen van maatregelen te overwegen.

Een beroep van een predikant voor Nieuw-Nickerie heeft nog niet plaats gehad, omdat het toegezegd overleg met den Gouverneur nog niet is afgeloopen.

De Min. zou zeker reeds thans een voorstel tot vermeerdering van het aantal bezoldigde Roomsch-Katholieke priesters hebben gedaan, ware het niet dat de zeer ernstige crisis, die de kolonie juist nu doorleeft, hem daartoe de vrijmoedigheid heeft benomen.

Bij het onderwijs zal een stelsel worden ingevoerd, waarbij de zelfwerkzaamheid der kinderen meer tot haar recht komt. Het voornemen bestaat om als eersten stap in die richting een proef te nemen met de Emmaschool.

Met de reorganisatie van de normaalschool voor onderwijzers wil de Minister nog wachten.

In de kolonie is thans het denkbeeld in overweging, om in den cultuurtuin een landbouwschool met 3-jarigen cursus in het leven te roepen, in den geest van de geneeskundige school.

De post van f 15,000 voor de wegenverbetering te Paramaribo heeft de Min. geschrapt, omdat deze uitgaaf bezwaarlijk noodzakelijk kon worden geacht voor de economische ontwikkelling van de kolonie, terwijl tegen uitstel geen redelijk bezwaar is te maken.

In zake het onderzoek naar de mogelijkheid eener drinkwatervoorziening voor Paramaribo, met gebruik van bosch (zwamp)-water, kan de Min. mededeelen dat reeds watermonsters naar den heer J. Van Hasselt, oud-directeur van openbare werken te Amsterdam, zijn opgezonden en dat de resultaten zijner onderzoekingen er op schijnen te wijzen dat het water uit de Tawajari-zwamp geschikt gemaakt kan worden voor de watervoorziening der stad. Een voorloopig waterleidingsontwerp met kostenberekening is in bewerking.

De aan de Compagnie francaise des câbles télégraphiques op 18 September 1889 voor den tijd van 60 jaren verleende concessie, behelst de bepaling, dat gedurende 20 jaren de maatschappij een subsidie zal genieten van f 24,000 per jaar.

Op 10 Juni 1911 zal die termijn verstreken zijn.

De maatschappij heeft echter aan de Reg. medegedeeld, dat zij door de groote kosten, welke het in stand houden van de kabelverbindingen tusschen Paramaribo en Fort de France (Martinique) en Paramaribo en Cayenne (Fransch Guyana) veroorzaakt, niet in staat is om de concessie verder zonder subsidie uit te voeren en dat, indien de subsidie-termijn niet wordt verlengd, zij genoodzaakt zou zijn haar bedrijf in Suriname te staken, de kabels op te nemen en een rechtstreeksche verbinding tusschen Fort de France en Cayenne te maken.

In verband daarmede maakt het een punt van overweging uit of door een draadlooze telegraafverbinding met Demerara en Trinidad de gemeenschap van Suriname met andere landen niet op minder kostbare wijze dan tot dusver zou kunnen worden verzekerd.

Daar zoodanige voorziening niet vóór Juni a. s. is te treffen, wordt bij nota van wijziging een financieele regeling voorgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat aan de maatschappij ook nog in de tweede helft van 1911 subsidie moet worden uitgekeerd.

Aan wie de toekomst?

Wanneer men in het heden ziet, dat in staat van ontbinding verkeert, en men behoort tot een partij die sociaal overwonnen *schijnt*, dan wendt men zich instinktmatig naar de toekomst, en angstig vraagt men zich af: aan wie zal de toekomst zijn? zal zij voor of tegen ons zijn?

„De toekomst is aan God", heeft de dichter gezegd. Ongetwijfeld; maar volgens de leiding der Voorzienigheid is de toekomst ook aan hen, die er zich meester van maken, door ze voor te bereiden. Wie nu bereiden zich, van heden af, op het bezit der toekomst voor?

Wie zal, te oordeelen naar de krachten die in staat zijn de omwentelingen te overleven en ze zelfs te beheerschen, wie zal de toekomst hebben? Als ten tijde van Nero een wijsgeer zou getracht hebben de toekomst te voorzien, door de waarde te meten der verschillende sociale krachten die elkander Rome betwistten, dan zou hij zonder twijfel den val voorspeld hebben der keizerlijke macht, die onbeschaamd in de hoofdstad triunfeerde, en de overwinning van die pas ontstane, maar vervolgde macht, die heet: het Christendom. Want zonder moeite zou hij in de heerschende macht de beginselen van ontbinding en verval onderscheiden hebben, en in het Christendom, toen nog zoo beperkt, de beginselen van leven en vooruitgang. In het Keizerrijk was er geen leidende idee om de geesten aan zich te binden, geen vast fundament om de zedeleer te ondersteunen, geen gezag, dat eerbied verdiende, om de personen onderling te vereenigen. Van deze levenselementen beroofd, moet een maatschappij vroeg of laat te niet gaan. Het nog jonge Christendom integendeel, dat nauwelijks een voldoend aantal leden telde om aan de wreedheid van een Nero te voldoen, bezat een geloofsleer, zeker van zich zelve, die alle geesten boeide; een zedeleer, op vaste grondslagen gefundeerd, die alle menschen tot een ideaal van bovenmenschelijke volmaaktheid riep; een gezag, ontleend aan het gezag van God zelf, dat alle geloovigen vereenigd hield in een gehoorzaamheid zonder tegenspraak: het kon niet falen dat een levenscentrum zoo samenhangend en zoo actief moest groeien en alles tot zich trekken.

Door deze geschiedenis van het verleden onderricht, kunnen wij van nu af reeds voorspellen, aan wie de toekomst zijn zal.

Zeker niet aan de partij die thans aan 't roer zit en ons onderdrukt. Wat baat het haar of ze de volksscholen en de zetels der universiteiten in haar macht heeft, — wat baat het haar dat ze de dagbladen inspireert en hare ideëen tot de verst verwijderde gehuchten verspreidt, dat zij den scepter zwaait met trots om hen te treffen, die zich niet voor haar buigen? — Daardoor heeft zij nog geen beginselen die vastheid geven. Zij zal breken, door zich te stooten tegen het weerstandbiedend centrum van het christendom, waartegen zij een bloedigen strijd voert.

Want inderdaad mist zij alle elementen die een duurzame kracht scheppen. Zij vereenigt de geesten niet in een algemeene bezieling, doch enkel in een algemeenen haat, en men weet dat de haat de zielen niet voedt, maar vergiftigt; zij voert den mensch niet op tot een hoogere volmaaktheid, door een zedeleer met onbetwistbare en edele voorschriften; in tegendeel zij verlaagt hem door het voedsel dat zij schenkt aan de laagste hartstochten der natuur; zij heeft het gezag niet in eere gehouden, omdat zij het slechts veroverd heeft door het hatelijk en verachtelijk te maken in die het voor haar bezaten.

Zulk een partij kan voor een oogenblik een geslacht beheerschen,— veroverd heeft zij het niet, en bij de eerste de beste gelegenheid zal het haar ontsnappen.

Maar hoe heeft zij dan toch een tijd lang kunnen triomfeeren, als zij, om te verleiden noch een algemeen streven, noch een verheven moraal, noch een waar gezag bezit? Het woord is juist; zij heeft den mensch *verleid*. Zij heeft verleid door een schijn van bezieling, door een schijn van moraal, door een schijn van gezag.

Zij heeft de ingeboren zucht naar vrijheid van den mensch gevleid,

---

jonge, rijke Milaneezen heb ik leeren kennen die reeds zelven uit liefhebberij ergens op een klein terrein de vliegsport beoefenden, velen ook die door de meeting er toe gebracht werden en onderhandelden over den aankoop van een Antoinette of een Blériot, of Farman, of wat voor toestel dan ook. Anderen komen met nieuwe plannen voor den dag en elk oogenblik kwam een uitvinder ons met teekeningen en berekeningen lastig vallen. Zoo wordt de belangstelling algemeen, wat niet anders dan gunstig op den nieuwen tak van sport en industrie werken kan. Tegen den tijd dat het nieuws er af gekeken is, zijn de meetings op een afgebakend terrein ook ten doode gedoemd, omdat men dan door algemeene samenwerking verder wezen zal. Trouwens de ernstige vlieger wenscht niet anders, want de aardigheid van „baantjes vliegen" is er gauw af. Er is niets vervelender dan al maar door in de rondte, baan na baan, af te „draaien". Er is niets benauwender dan zoo'n baan met een stuk of zes toestellen in de lucht, waar men al maar scharreien moet om onder een ander door te duiken zonder „geblazen" te worden, of om een ander heen te draaien zonder baan te verliezen of een te gewaagde bocht te maken, om dien anderen weer achter u op te krijgen zonder te weten of hij boven of onder langs wil. Zonder dat het publiek dat weet, zijn er soms heidensch moeilijke en gevaarlijke momenten op het oogenblik dat men elkaar aanstoot en zegt: „Kijk eens, wat mooi, wat een wonder, al die toestellen bij elkaar, zie je, 8 zijn het er, en kijk die den ander eens inhalen, en kijk die eens mal waggelen" — zonder dat men beseft dat hij, die zoo raar „waggelt", geblazen is door hem die hem zoo mooi inhaalde, en duizend angsten uitstaat dat hij op dien anderen, onder hem, stooten of blazen gaat.

De lucht is geen vaste weg, waar men rustig staan blijft als een ander u inhaalt; men kan er niet kalm voor een hindernis stoppen en wachten tot de weg vrij is; men heeft behalve een ontwijken naar rechts en links ook een naar boven en naar onderen. Daar echter op de meeste meetings ervaren vliegers komen, zijn gelukkig de ongelukken zeldzaam, al gebeurde ook in Milaan de verschrikkelijke eerste botsing in de lucht, tusschen de Antoinette van Thomas en den Farman van Dickson.

Zooals gezegd, de ernstige vlieger verafschuwt de meetings en is toch genoodzaakt ze mee te maken, daar de te behalen prijzen een tegemoetkoming (doch zelden een dekking!) van de reusachtige onkosten zijn. Van plaats naar plaats te trekken, telkens weer het toestel te demonteeren, te laten verpakken, te verzenden en weer op te bouwen, wat vaak door onbenullige kleinigheden en tegenslagen te laat klaar komt (welke vlieger vliegt heusch op den eersten meetingsdag!) dat alles vergt een bovenmenschelijk geduld, wat op den duur ontzenuwend werkt en menigen de vliegerij, met enthousiasme begonnen, doet opgeven.

Men moet en wil het in wat anders zoeken: groote afstandsvluchten van stad tot stad, van land tot land; hoogtevluchten, snelheidswedstrijden op lange afstanden. Enkelen zijn er reeds mee begonnen, hebben merkwaardige, haast ongelooflijke dingen volbracht, doch eer in het algemeen de vlieger vrij en los zal zijn van zijn vlak, met paaltjes afgezet terrein, moet het tuig heel wat volmaakter zijn.

De Blériot met Gnome-motor is stellig het meest in dien geest op weg. Groote snelheid, vrij betrouwbare motor, die zelden kuren vertoont (de Gnome's liepen steeds in Milaan), licht gewicht. Het mooie van den Blériot is dat hij den stootbreker vóór aan heeft. De motor vóór aan het toestel, de vlieger achter de vleugels, de reservoirs er tusschen en de twee vèr van elkaar staande wielen daaronder. Het evenwicht ligt daardoor zóó, dat de staart slechts lichtelijk op den grond steunt, zoodat er zelfs niet eens meer een afzonderlijk steunwiel onder staat en men hem met een hand zelfs opbeuren kan. Het hoogtestuur is achteraan naar boven gericht en vanzelf heft de staart, als de machine maar even haar aanloop begint, zich naar boven, zoodat het toestel verder rent op de twee breed staande en zéér licht veerende fietswielen. Bij voldoende en spoedig bereikte snelheid werpt men het hoogtestuur om, de staart duikt even naar omlaag, doch zónder den grond te raken, en de voorzijde heft zich op, tot zelfs vrij steile stijging. Daardoor is het vertrek van den Blériot zeer snel en gemakkelijk. Bij aankomst stooten ook de wielen het eerst op den grond en ziet men nooit den Blériot de kapriolen van een Antionette maken, die zwaar voorover steunt op zijn slede, die soms doorbuigt, of zich vastwerkt of breekt, waarvan het gevolg is dat de schroef in stukken slaat. Door zijn lichtheid en snelheid en goed evenwicht is dus de Blériot minder aan het terrein gebonden en kan heel wat verdragen van hobbels en zachtheid van bodem, al is een rijsteveld, waarin Tyck te Milaan terecht kwam (omdat hij op groote hoogte en door avondnevel het terrein was kwijtgeraakt) stellig niet aan te bevelen; daarin werkte ook zijn Blériot zich onherroepelijk vast.

Heeft het Blériot-type met Gnome-motor dit dus alles voor, het heeft ook een groot tegen, en dat is zijn breekbaarheid. Wachter, Chavez en thans weer Morane zijn gevallen en verongelukt door het breken van onderdeelen, bij het laatste geval nog twijfelachtig; in de eerste twee gevallen met zekerheid geconstateerd. De Blériot, gebouwd voor een motor van 25, is te zwak voor de snelheid en trilling van een 50 P.K. En wat men ook van de Antoinette zeggen mag — zooveel is zeker dat ze het sterkst gebouwd zijn en het stabielst in de lucht. Bij een Antoinette is nooit gedurende de vlucht een vleugel of staartstuk gebroken of uit den stand gewrongen. Daarbij zijn de beide vleugels onderling door een massief „zadel" verbonden, wat de Blériot niet heeft. De Antoinette echter sukkelt met gewicht en omvang en motor.

Zoo lang men echter in het ijle met duizelingwekkende snelheid en op ijzige hoogte rondvliegt, gedragen door een samenstel van houtjes en staaldraadjes en linnengoed, zoo lang is het ware niet bereikt. Het toestel met aluminiumvleugels en slechts tweederangs stukken van hout, ware een ideaal. Doch de krachtige en toch lichte motor om het toestel te trekken is nog niet gevonden. Toch is men een aardig eind op streek. Moissaint, die van Parijs naar Londen vloog, heeft al metalen tuigen geconstrueerd, terwijl de Gnome-fabriek eerst haar 14 en thans haar 7 cylinder motor van 100 P.K. en betrekkelijk licht gewicht bouwde. Met die combinatie is misschien te vliegen al blijft de moeilijkheid van gauchissement, daar men metaal niet evenals linnen en hout elk oogenblik uit zijn vlak kan buigen. Men zou dan een enkelvoudig gauchissement als Farman en Voisin moeten maken.

De kosten zouden intusschen reusachtig zijn. De Gnome-cylinders en krukaskast worden uit massieve stalen blokken geboord tot op minieme dikte. Vaak blijkt op het laatste oogenblik een ader in het blok te zitten en het werk is nutteloos geweest. Vandaar dat de Gnome van 25 P.K. ook de liefelijke som van 25,000 francs kost, (het heele Blériottuig, met motor, 50,000 francs!) Wat de 100 P.K. dus kosten zal?

Dit was echter een blik in de toekomst. Voorloopig zullen de meetings nog blijven bestaan, wier doel en nut ik trachtte uiteen te zetten.

maar zij heeft den burger niet bevrijd en kon het ook niet; de burger is slaaf der partij geworden en de mensch is slaaf zijner hartstochten gebleven; vroeg of laat zal de dwaling ontdekt worden en de ontgoocheling zal hem het juk doen afschudden. Zij heeft als zedeleer verheven het beginsel van de ontwikkeling van het eigen ik. Maar behalve dat zij den plicht te zeer beperkt heeft, heeft zij de vervulling van een zóó beperkt gebod niet vergemakkelijkt, omdat zij het groote beeld van Hem, die beveelt en de kracht tot gehoorzamen geeft, heeft doen verdwijnen, — omdat zij die heilige bronnen gesloten heeft, waar men kracht kan putten om zedelijk te leven. Het moet wel, of op den duur zal men erkennen dat zij een onvruchtbare zedeleer verkondigd en den mensch niet heeft kunnen bewaren van de schandelijke verlaging van zich zelf. Het gezag eindelijk waarop zij pocht, is niets anders dan een masker, dat haar spoedig zal afgerukt worden: want zoo gauw als zij beweert het van het volk en niet van God te hebben, kan het volk dat gezag een tijdlang dulden, maar niet eerbiedigen; zoo het van het volk uitgaat, zal het volk zijn goed terugnemen; in deze vernietiging van het gezag zal de anarchie de baas worden, totdat een dictator weer met geweld er zich van meester maakt. Er zijn dus geen duurzame elementen in de politieke en sociale partij, die heden de bestemmingen der landen in hare handen houdt. Tevergeefs zal zij haar vormen wijzigen en haar menschen veranderen, zij is ten doode opgeschreven.

Te midden der ruïnen zal hetgeen leven heeft, bloeien. Nu toont het Christendom, en voornamelijk in zijn katholieken vorm, dat leven te bezitten. Wij weten het, niet alleen door de beloften van Hem, die het in den menschelijken bodem geplant heeft als een levende stam die nooit sterven zal, maar ook omdat het aan elken beschouwer, die niet ziende blind is, de teekenen toont van kracht en leven.

Vooreerst is het een gedachte; een juiste gedachte, die zeker is van zich zelf en uitgedrukt in het symbolum des geloofs; die de geesten niet laat rondzwerven, maar ze allen vereenigt rondom een zelfde vaandel. Het is geen onvruchtbare idée, maar een vruchtbare leer, die door te leeren wat het leven is, en waarheen het leidt, de geesten bevrijdt van allen twijfel, duidelijk den weg teekent naar het geluk en den mensch de hoogste aspiratie ingeeft. De dwalingen volgen elkander op, door elkander te vernietigen; het Christendom blijft, door steeds vooruit te gaan naar meer licht.

Het is ook een zedeleer: niet een speculatieve zedeleer in elkaar gezet om de oogen te bekoren, maar een gebiedende, die het leven beheerscht. Deze zedeleer dringt zich aan den menschelijken wil op, omdat zij haar geboden ontleent aan den hoogeren wil van God; zij is in het bereik van alle menschelijke krachten, omdat zij, door het gebed, de schatten van genaden opent, waar de menschelijke zwakheid kracht en sterkte put. Zoo algemeen is de zedelijke verwarring van dezen tijd, dat, buiten het Christendom, niemand durft verkonden dat de plicht bestaat, noch de verplichtingen ervan omschrijven. Ook uit dezen hoofde is de maatschappij, buiten het Christendom, tot ondergang en bederf der zeden gedoemd. De feiten openbaren reeds in dit opzicht de bedroevendste resultaten.

Het Christendom eindelijk bevat een gezag. Niet alleen oefent het 't uit en houdt alle geloovigen als een ondoordringbare massa vereenigd, maar ook rechtens is het de samenstellende kracht der Christelijke maatschappij. Godsdienstig wordt het geëerbiedigd, omdat het door God gesteld is en aan God ontleend. En terwijl de moderne maatschappijen, steunend op een gezag dat van beneden komt, noodlottigerwijze ineenstorten, als de gril der menigte het fundament zal ondermijnen, zal de Christelijke maatschappij integendeel, standvastig als het goddelijk gezag waaraan zij zich hecht, wel wisselingen kunnen ondergaan door het feit de menschelijke onwentelingen, maar nooit tot een onherstelbaar verval komen.

Daarop is de hoop der Christenen gebouwd. Daarom moet steeds het optimisme blijven in het hart der Christenen, zelfs al wordt het gebouw waarin zij een schuilplaats gevonden hebben geschud door de hevigste stormen. De storm zal het huis dat op een zoo vaste rots is opgericht niet omverwerpen.

Waarom zouden wij dan vreezen en van het leven afstand doen, als menschen van weinig geloof, aan wie het vertrouwen op de krachtdadigheid van hun pogen ontbreekt? Het besef van een val, dien men nabij waant, verlamt de krachten. Het doodt niet hetgeen niet sterven kan, maar wijdt ter ellende hetgeen ontluiken moest in overvloed. De ware dienaren der Kerk, zij, die de toekomstige overwinningen voorbereiden, zijn zij, die door een hardnekkigen arbeid, zich inspannen om meer kracht te ontwikkelen en meer nog voort te brengen, en daardoor meer vastheid en een grooter aantrekkingskracht te schenken aan dat centrum van onweerstaanbare eenheid, waarnaar, in Christus, alle menschen moeten samenstroomen. De toekomst is dus aan de Christenen, zonder eenigen twijfel. Maar het is de plicht der Christenen deze in-bezit-name der toekomst te verhaasten, door de innigheid van hun geloof in de eenheid der leer, door de heiligheid van hun leven in de praktijk der zedeleer, door de vereeniging van aller willen in de volmaakte onderwerping aan het gezag der Kerk.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kommandant Appel.

Wie kent hem niet, dien ijverigens, kloeken kommandant onzer Politie? Steeds op zijn post, om waar noodig, de orde te handhaven, — steeds minzaam en voorkomend tot helpen. Je ziet hem overal, maar weinig dat er aan zijn blik ontgaat. Wat vreemd klinkt en toch de zuivere waarheid is, hij is de vriend van iedereen, vijanden heeft hij niet, ofschoon hij strikt rechtvaardig iedereen op z'n nummer zet. Dit zijn echter alle waarheden van algemeene bekendheid. Geen mensch die 't niet weet, of er maar 'n oogenblik aan twijfelt.

Maar wat niet iedereen weet, en toch weten mag en moet, is dat onze kommandant thans 30 jaren van onafgebroken, trouwen dienst achter den rug heeft. Dat is een feit, dat dient gememoreerd. Dertig jaren van trouwen, ijverigen dienst, — van nauwgezette plichtsbetrachting, en dat in een ambt, dat dikwijls alles behalve gemakkelijk is. Zoo iemand heeft recht op ons aller hulde en dankbaarheid, voor zijn moed en onvermoeide waakzaamheid. Me dunkt een standbeeld zou niet te veel voor hem zijn. Zoo geen van marmer, dan maar een van hoogachting in het hart van het volk.

Van ganscher harte wenschen wij daarom onzen wakkeren Kommandant APPEL geluk, nog vele jaren van gezondheid en geluk, en dán van vredige zoete en welverdiende rust.

Leve onze Kommandant! Hiep, hiep, hiep, hoera!

Kola Wine.

In dank ontvangen van den Heer G. J. VAN DER DIJS vertegenwoordiger alhier van de firma J. Basil Viner & Co te Liverpool en Caracas, twee monsterfleschjes van den heerlijken, bekenden, Kola-Wine.

Onze Interkoloniale stoomer.

Zou het werkelijk waar zijn dat onze *Prinses Juliana* denzelfden weg opgaat als hare voorgangers?

Zoolang hebben we erop gewacht en er naar uitgezien, dat het te begrijpen was dat ze met vreugde ontvangen en begroet is. En nu, nauwelijks is ze in de vaart, of ze begint al nukken te toonen, en als we ons niet vergissen en al hetgeen er gesproken wordt, gelooven mogen, te bewijzen dat ze tegen de golven der Caraibische zee niet bestand is. Herhaaldelijk hoorden we van defecten aan de machine. Het is te hopen dat het niet meer dan praatjes blijken, en dat ze spoedig met kracht en snelheid hare reizen volbrenge.

Een vijftig jaar geleden ongeveer kwam de *Admiraal De Rijk* in de vaart, doch bleek al bij haar eerste vaart onbruikbaar. De *Curaçao* van een 12 jaar geleden bracht 't er niet beter af. En nu onze *Prinses Juliana*? We zullen zien.

Onze nieuwe tram.

Verleden week is een gedeelte van de rails, die bestemd zijn voor den nieuw aan te leggen tramweg Punda-Pietermaai-Scharloo alhier gearriveerd. Dit schijnt er op te wijzen dat er spoedig met den aanleg een begin zal worden gemaakt.

St. Martin.

De Corr. van de *Vrijmoedige* schrijft 3 Jan:

„Regen, regen en wind volop. De zoutpannen zijn alweder boordevol, en de hoop op een zoutoogst ligt heel ver in het verschiet. Het zal misschien jaren duren vóórdat men zout zal kunnen garen.

Op den avond vòor Kerstdag heeft hier eene vreeselijke aardbeving plaats gehad. Men dacht, dat het laatste oogenblik voor het eiland was gekomen. Ouderen van dagen verzekeren, dat deze aardschok de sterkste is, die ooit op het eiland is gevoeld.

Het verhuizen naar St. Domingo neemt steeds toe. Overmorgen zullen wederom tal van arbeiders daarheen trekken."

Bezoek.

Naar „De Curaçaosche Courant", verneemt, bestaat er kans, dat onze haven in der loop der volgende maand zal worden aangedaan door het jacht „New-York," — van de Engelsche stoomvaartmaatschappij „Leyland Line" — hetwelk met tal van passagiers aan boord verschillende plaatsen in West-Indië zal bezoeken.

Decoratie.

De heeren SALOMON MADURO PENSO, ELIAS, M. PENSO, ELIAS PENSO DELVALLE MICHEL ALVAREZ CORREA en JAMES ALVAREZ CORREA zijn door den president der V. S. van Venezuela begiftigd met de ordeteekenen 4e klasse van het Borsteeld van den Bevrijder van Venezuela.

Onze gelukwenschen.

Het genie van Chr. Huygens.

Een inzender in „De Kampioen" wijst er op, dat Christiaan Huygens, ruim 2¼ eeuw geleden, de vliegkunst heeft geprofeteerd.

In zijn rede in Mei 1909, op de alg. verg. der Mij. der Wetenschappen gehouden, zegt Prof. Bosscha hierover: „In zijn (Huygens') dagboeken schreef hij dingen neer, die hij in zijn tijd nog niet meende openlijk te kunnen uitspreken, doch die eerst in onze dagen blijken juist gezien te zijn. Zoo teekende hij, bij de beschrijving van zijn buskruitmachine, de eersteling der ontploffingsmotoren, die thans zoo'n groote rol vervullen, en de voorganger der stoomwerktuigen, deze merkwaardige opmerking aan:

„„In deze uitvinding is de lichtheid vereenigd met de kracht. Deze laatste bizonderheid is zeer belangrijk en geeft aanleiding om met dit middel nieuwe soorten van voertuigen, zoowel te water als op het land, uit te vinden, en hoewel het ongerijmd zal schijnen, zoo komt het toch niet onmogelijk voor, er te bedenken om door de lucht te gaan, want het groote beletsel van de vliegkunst is tot nog toe de moeilijkheid geweest, zeer lichte werktuigen te vervaardigen, die een zeer machtige beweging kunnen voortbrengen. Maar ik erken, dat er nog heel wat wetenschap en uitvinding noodig zouden zijn om in zulk een onderneming te slagen." "

Koloniale Postspaarbank.

Gedurende de maand November werd ingebracht:

Willemstad		f 6,647,59
2e district		41,50
3e „		9,50
4e „		—,—
5e „		1,50
Oranjestad	Aruba:	560,65
3e district	„	50,—
Kralendijk	Bonaire:	312,25
Rincon	„	25,—
Philipsburg, St. Mart. NG.		777,20
Oranjestad, St. Eust.		15,—
Bottom,	Saba	1,—
Windwardside	„	—,—
	Totaal:	f 8,441.19
	Terugbetaald:	f 4,122.39

Officieele Berichten.

Blijkens ontvangen kennisgeving van den Minister van Koloniën is aan den heer P. C. T. LENS, Chef van den Militairen Geneeskundigen Dienst alhier, thans met verlof in Nederland, tot verder herstel van gezondheid, zes maanden verlofsverlenging verleend.

In de commissie tot het afnemen in 1911 der examens, bedoeld bij de arts. 30, 31, 32 en 33 der Onderwijsverordening 1907 zijn benoemd: de schoolopziener tot lid en voorzitter en tot leden Mejuffrouw N. J. C. KRUYT en de volgende in alphabetische volgorde genoemde Heeren MORRIS E. CURIEL, Mr. C. S. GORSIRA, A. HERMUS, C. K. KESLER en A. F. MERKX.

De schoolcommissie op Curaçao is gemachtigd om Mej. J. C. M. LINGSTUYL, tijdelijk te plaatsen als kweekelinge aan de Emmaschool alhier.

Het door den Gezaghebber van St. Eustatius aan den veldwachter H. A. HASSELL tot herstel van gezondheid verleend verlof van een maand verlengd.

De Raad van Politie, plaatselijke schoolcommissie op Saba, is gemachtigd om den jongeling EVAN HASSELL tijdelijk te plaatsen als kweekeling aan de openbare school te Bottom.

Aan den heer F. A. E. VAN DE PAVERT, Roomsch Katholiek Geestelijke van 2den rang op Curaçao is op grond van tienjarigen onafgebroken dienst in de kolonie, een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan den heer R. J. C. WAHLEN, Directeur van het Leprozen- en Krankzinnigengesticht op Curaçao is, ten einde zich naar Nederland te begeven, een jaar verlof verleend en de heer P. EUWENS, R. K. Geestelijke van den 2den rang op Bonaire, gedurende de afwezigheid met verlof van den heer WAHLEN belast met diens functiën.

Olie als brandstof.

De Engelsche bladen houden zich druk bezig met het vraagstuk van oorlogsschepen met machines met olie gestookt. Het bericht, dat de admiraliteit besloten heeft een groot linieschip te bouwen met olie als drijfkracht, is reeds tegengesproken. Zoover is zij nog niet, zegt de „N. R. Ct.". Maar zij gaat proeven nemen met een klein schip. Dat is echter reeds een stap van beteekenis. In Duitschland is men al met proefnemingen op groote schaal bezig. De Hamburg-Amerikalijn heeft, zoo meldden de bladen, een stoomschip van 9000 ton besteld, voorzien van de nieuwe oliemachines. Een zusterschip wordt met de oude machines toegerust, zoodat er gemakkelijk vergelijkingen zijn te trekken.

Dit zijn proefnemingen van groot gewicht, schrijft een Engelsch blad; en leiden ze tot den bouw van draednoughts met olie als stookmiddel, dan zal de heele vlootbouw, in Engeland zoowel als elders, een omwenteling ondergaan zoo groot, als er na de vervanging van zeilschepen door stoomschepen geen is geweest. Want de oliemachines zullen een groot deel van het machinekamer-personeel overbodig maken, de stookruimte en haar bevolking en de groote bergplaats voor steenkolen opheffen. Een klein troepje motorgasten zal een groot linieschip over de zeeën voeren.

Deze machines voor het nieuwe schip van de Hamburg-Amerikalijn worden van 8000 paardenkracht. Maar er wordt nu reeds in een machinefabriek te Neurenberg een Dieselmachine met vier cylinders voor 10.000 paardenkracht gemaakt. Twee zulke machines zouden samen al een linieschip kunnen voortbewegen. De Dieselmachine, een Duitsche uitvinding, gebruikt zware olie of petroolbezinksel, onder hooge temperatuur op verschillende wijze verdampt. Sedert eenigen tijd leggen verscheiden Engelsche fabrieken zich op het maken van Diesels toe.

Deze zouden veel zuiniger in het gebruik zijn dan die met steenkolen worden gestookt. Het gewicht van vloeibare brandstof zou slechts een vierde van dat van steenkolen bedragen. Wat er aan ruimte zou worden uitgespaard is enorm. Geen rijen stoomketels meer, geen fornuizen, geen kolenruimen. De olie kan in bakken, onder in het schip worden meegevoerd, en daar tegelijk als ballast dienen. Geen trimmers zouden er meer noodig zijn om de steenkool gelijk verdeeld te houden en aan te voeren. Een pomp in beweging gesteld, zou voldoende wezen om de vloeibare brandstof bij de machine te brengen. Eindelijk geeft de olie geen rook, die de tegenwoordigheid van een schip aan den vijand verraadt.

Een schip, met de oliemachine toegerust, zou dus met dezelfde tonnemaat meer of zwaarder kanonnen kunnen voeren, aangezien er op brandstof en machines veel gewicht is uitgespaard. Geen schoorsteenen belemmeren de kanonnen. Tusschendeks zal er veel meer ruimte voor de bemanning zijn. De hel van de stookplaats is verdwenen. Er zullen de helft meer mannen beschikbaar zijn voor het gevecht, of, indien er

geen kanonniers of matrozen meer noodig zijn, kan de bemanning verminderd worden. Gebeurd er een ongeluk in het gevecht, dan is het aantal mannen, dat ten doode gedoemd is, veel kleiner dan nu. De schepen zullen een kleiner trefvlak bieden en de machines zoo diep liggen, dat de kans op vernietiging door een granaat veel minder wordt.

Enkele minuten zullen voldoende zijn om de noodige stuwkracht te verwekken. En het is best mogelijk, dater veel grootere snelheid wordt bereikt dan nu.

Marktberichten.

ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G.........................	„ 0.07½
ORANJESCHILLEN per K.G.........	„ 0.50
HUIDEN per K.G.........................	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G............	„ 1.20
WOL per K.G..............................	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.40
BEENDEREN per K.G.................	„ 0.02
STROOHOEDEN (hipijapa) :	
Kwaliteit No, 1 per dozijn.........	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 4.—
„ „ 3 „ „	„ 5.—
„ „ 4 „ „	„ 5.—
„ „ 5 „ „ (OLA)	„ 6.—
„ „ 6 „ „	„ 6,—
„ „ 7 „ „	„ 6.50
„ „ 8 „ „ (OLA)	„ 7.50
„ „ 9 „ „	„ 9.—
„ „ 10 „ „ (OLA)	„ 9.—
„ „ 11 „ „	„12.—
„ „ 12 „ „ (OLA)	„12.—
„ „ 13 „ „	„15.—
„ „ 14 „ „ (OLA)	„15.—
„ „ 15 „ „	„18.—
STROOHOEDEN (latai) :	
Kwaliteit X per dozijn	——
„ XX „ „	——
„ XXX „ „	——

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

109 ratten
79 muizen.

Buitenland.

Engelsche verkiezingen.

De verkiezingen zijn ten einde en het is bij 't oude gebleven, de partijen veranderden niet noemenswaard van sterkte. De oppositie had het volk deze moeite kunnen besparen, met 126 stemmen meerderheid werd zij opnieuw geslagen. De strijd werd mat gevoerd; John Bull heeft er een beetje bij gegeeuwd. Hij had dat alles al eens gehoord. Weer opnieuw geestdrift te voelen voor dezelfde verkiezingsleuzen, daar was hij niet voor te vinden. Het onbeperkte vetorecht der Lords moest weg, dat wilde hij nog wel eens vertellen. En zijn wil bleek ook duidelijk daaromtrent. Alleen blijft de oppositie met haar 272 leden van afkeer getuigen van ieder radicaal spel met de oude constitutie.

Het onbeperkte veto der Lords is dus ten doode opgeschreven. Niemand, die er meer aan twijfelt. Het denkbeeld, waarvan John Bright het vaderschap toekomt, door hem in 1884 reeds was verdedigd, zal nu in eenigszins gewijzigden vorm, op welke wijze dan ook, tot uitvoering komen. Het suspensieve veto zal den Lords worden opgedrongen door een massale peerscreatie, of zij zullen zich buigen om geen onwaardigen naast zich te zien plaatsnemen.

Maar zijn de laatste dagen van het Hoogerhuisveto, naar men algemeen meent, geteld, aan den Engelschen vrijhandel wordt ook nog na deze verkiezing door velen het eeuwige leven evenmin toegekend. Dat er, evenals in Januari, ook nu weer 'n meerderheid bestond onder de kiezers, die vóór de handhaving van den vrijhandel zouden stemmen, als deze zuiver en alleen aan de orde werd gesteld, zal iedereen toegeven. De onderwerping van de tariefhervorming aan de uitspraak van een referendum, zooals Balfour dat verdedigd heeft, bewijst ook vrij wel 'n heimelijken angst, dat de kiezer voor de liberalen zou stemmen, alleen om de tariefhervorming te weren. Men kan zelfs nog verder gaan en verdedigen, dat de meerderheid voor het behoud van het vrijhandelsbeginsel grooter is nog dan die tot beperking van het veto der Lords. Toch blijven velen vreezen voor de toekomst van dien vrijhandel, al is ook een voorspelling in deze vraag zoo moeilijk bij de beïnvloeding door eenige andere onbekende grootheden.

De beweging ten gunste van een beschermend tarief, dat om de ruime grenzen van een Britsch wereldrijk als een bijna onoverkomelijke muur voor den vreemden producent zou verrijzen, wordt in Engeland gevoerd door de zoogenaamde imperialisten, die zich alleen met een stelsel van beschermende rechten, naast vrijhandel tusschen het moederland en zijn koloniën, in staat achten het groot geheel aan een te smeden, zooals ook eens de Amerikaansche en Duitsche bondsstaten de innerlijke tolgrenzen aan de eenheid hebben geofferd. Zij maken daarbij tevens gebruik van de neiging der grootindustrie zich steeds tot meer reusachtige organisaties te ontwikkelen, een tendens, die met de beweging ten gunste van beschermende rechten eveneens parallel loopt, terwijl volgens sommigen deze ontwikkeling der industrieele formatie zelfs alleen door een beschermend tarief kan worden uitgelokt. Slechts door bescherming, zeggen zij, wordt, met een verzekerde markt, stabiliteit in de voorbrenging der nijverheid geschapen. Dan eerst ontstaat de drang tot combinatie, de beheersching der prijzen op de binnenlandsche markt wordt mogelijk, en de rust zal zeker in 't leven treden.

Het is daarom van belang eens na te gaan, welke rol de industrie bij de verkiezingen heeft gespeeld.

Het valt dan op, dat de uitspraak der industrie-kiezers niet noemenswaard verschilt van die in Januari. Wel wonnen de unionisten eenige zetels in Lancashire en Cheshire, maar naar de uitspraak zelfs van een invloedrijk unionistisch afgevaardigde, Smith, alleen, omdat zij na de uitlating van Balfour zich door een referendum tegen tariefhervorming beveiligd achtten. Katoen en wol bleven, evenals steenkool, tegen de conservatieven stemmen; ijzer en staal toonden een voorliefde voor hen.

In de voornaamste katoensteden (opgave van „The Economist") stonden 176.022 ministerieele stemmen tegen 146.254 oppositionneele; in de steden, waar de wolindustrie tiert, was de verhouding 90.336 tot 53.652. Ook onder de schoennijverheid was een strooming voor de liberale politiek duidelijk merkbaar. Dezelfde getallen waren respectievelijk 45.432 en 18.819. Dit in de steden Leicester, Northampton en Stafford.

Van andere dingen spreken de cijfers in de metaalcentra. Toch is het verschil ten gunste van de unionisten niet groot. In Birmingham, Coventry, Sheffield en Wolverhampton, stond het 56.036 voor de ministerieelen tegen 61.967 voor de unionisten, Ook de scheepsmakerswerven hebben zich tegen de regeering uitgesproken. (55.826 tegen 63 307). Hier kan de grootsche vlootpolitiek der conservatieven echter invloed hebben gehad. De groote havens hebben een meerderheid voor de regeering opgeleverd (311.543 tegen 268.860) en ook Londen is naar haar overgegaan, de handel bleef dus in de beginselen van Cobden gelooven.

Maakt men nu de balans op, dan valt nog geen duidelijk zich geopenbaard hebbende neiging bij de nijverheid met het vrijhandelsstelsel te breken, te constateeren. De protectionnist zal hier misschien op zeggen, dat de industrieele arbeider zich te veel op het standpunt van den verbruiker plaatst en daarom een overmatige vrees koestert voor hooge prijzen. Volgens de liberalen geven de hooge cijfers van in- en uitvoer hem echter ook dáárin ongelijk, dat de Engelsche industrie in een periode van verval zou verkeeren, en dat zij door een beschermend tarief een nog hooger vlucht moet nemen.

PORTUGAL.

Onder de misstanden die het nieuwe Portugeesche regime moet opruimen, zijn die betreffende het rechtswezen stellig niet de minst beteekenende.

Zoo bestaat in Portugal nog een aan de middeleeuwen herinnerend gebruik, dat de slecht bezoldigde rechters een percentage krijgen van de door henzelf opgelegde boeten.

Daarin wil de voorloopige regeering thans verandering brengen.

Verder zal de strafprocedure worden vereenvoudigd, zoodat de berechting van misdadigers veel vlugger kan plaats hebben dan thans mogelijk is. Voorts zal een wet op de landlooperij worden uitgevaardigd en zal het burgerlijke wetboek partieel worden gewijzigd.

Onder de thans reeds tot stand gekomen maatregelen, heeft voornamelijk de nieuwe wet op de persdelicten groote voldoening gewekt; daarin wordt o. a. bepaald, dat pers-delicten voortaan door gezworenen zullen worden berecht, en dat den beklaagde gelegenheid zal worden gegeven, om het geschrift waarvoor hij wordt vervolgd, volgens zijn eigen opvatting toe te lichten, iets wat tot dusverre niet geoorloofd was.

Tot de hervormingen op justitieel gebied behoort ook de doorvoering der scheiding van Kerk en Staat.

De scheiding zal worden voltrokken volgens dezelfde beginselen, waarop de door Gladstone in 1869 ingevoerde wet in zake de scheiding der (Anglikaansche) Kerk en van den Staat in Ierland berust.

Dit beteekent, dat de Katholieke Kerk in Portugal de beschikking zal behouden over een voldoend vermogen, hetgeen gelijk men weet, bij de scheiding van Kerk en Staat in Frankrijk niet is gebeurd.

Tot het program der nieuwe Regeering behoort ook de verdrijving der Jezuïeten, die trouwens reeds onmiddelijk na de revolutie heeft plaats gehad.

Dit laatste schijnt niet zonder nadeeligen invloed te zijn geweest op de handelsbetrekkingen met het buitenland, daar in een aantal kloosters de een of andere industrie werd uitgeoefend.

Zoo wordt in een Duitsch blad geklaagd, dat een Duitsche fabrikant, die aan een Jezuïetenklooster wetenschappelijke instrumenten geleverd had, thans zijn geld niet uitbetaald kan krijgen.

Daar de goederen der verdreven Jezuïeten door de Portugeesche Regeering zijn in beslag genomen, is deze Regeering ook verantwoordelijk voor de uitbetaling daarvan. En het Duitsche blad dringt er op aan, dat het Duitsche Departement van Buitenlandsche Zaken in dezen de belangen der Duitsche onderdanen zal behartigen.

Advertentien.

St. Thomaskring,

Maandag a. s. 23 Januari om half acht gewone vergadering.

De Directeur,
P. I. VERRIET.

Bij dezen kwijten wij ons van een aangenamen plicht, openlijk onzen oprechten dank te betuigen aan Dr. H. E. ODUBER, aan wiens tactvolle en zorgvolle behandeling, door God gezegend, wij de wonderlijke genezing van onze vrouw en moeder verschuldigd zijn. —

Gedurende ruim vijf maanden, waaronder zelfs oogenblikken waren, dat men alle hoop had opgegeven, heeft hij haar steeds met een onuitputtelijk geduld bijgestaan, totdat 't hem met God's wil gelukt is, dat leven te behouden, hetwelk ons zoo dierbaar is. —

Waar wij niet in staat zijn, zulk een onschatbaren dienst te vergelden, laten wij dat den Algoede over en smeeken Hem Dr. ODUBER lang in 't leven te sparen voor zijn achtenswaardige familie, voor zijn vele vrienden en voor 't volk van Aruba. —

J. H. BEAUJON en KINDEREN

Aruba Januari 1911. —

De ondergeteekenden, eigenaren van de

"The Bonaire Salt Exploitation Co."

brengen hierbij ter kennis van het algemeen en speciaal van de zeevaarders, dat zij aan de *Oranje Pan* eene boei hebben gelegd die op ongeveer 260 meters van het strand af geankerd is, op eene diepte van ongeveer 108 meters.

Bonaire den 15n December 1910.

HERRERA HERMANOS.
R. F. MUSKUS.

5—4

De ondergeteekenden brengen bij deze hun hartelijken dank aan al hunne vrienden en bekenden voor de belangstelling, betoond bij hun vertrek naar Holland.

P. fr. R. J. C. WAHLEN.
P. fr. ST. v. D. PAVERT.

Curaçao 18 Januari 1911.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1910.	Carcas.	Marcb.	Philad.	Zulia.	Carcas.	Marcb
Vertrekt van NEW-YORK..............	Dc 31 | 10	Jan...11	Jan..18	Jan...25	Jan....1	Feb.....8
Komt aan te SAN JUAN..............	Jan 5 | 11	....	28	....	6	....
Vertrekt van „	6	....	24	....	7	....
Doet MAYAGUEZ aan..............	....	17	....	31	....	14
Doet CURAÇAO aan..............	8	....	26	....	Feb.....9	....
Komt aan te LA GUAIRA..............	9	19	27	Feb....2	10	16
Vertrekt van „	10	20	28	3	11	17
Komt aan te PTO. CABELLO..............	11	....	29	....	12	....
Vertrekt van „	16	....	30	....	13	....
Komt aan te CURAÇAO..............	17	21	31	4	14	18
Vertrekt van „	18	26	Feb....1	9	15	23
Doet MAYAGUEZ aan..............	....	28	....	11	....	25
Doet SAN JUAN aan..............	20	....	3	....	17	....
Vertrekt van „	21	....	4	....	18	....
Komt aan te NEW-YORK..............	26	Feb 2	9	16	23	Maart.2

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

1910.	Aurora.	Marcb.	Aurora.	Zulia.	Auora.	Marcb.
Vertrekt van CURAÇAO..............	Jan.....9	Jan...21	Jan...27	Feb....4	Feb..10	Feb...18
Komt aan te MARACAIBO..............	10	22	28	5	11	19
Vertrekt van „	17	25	31	8	14	22
Komt aan te Curaçao..............	18	26	Febr...1	9	15	23

LEESBIBLIOTHEEK
„REUNION SAN HOSE"
OVERZIJDE.

Het bestuur van genoemde bibliotheek brengt ter kennis van ons geeërd publiek dat het aantal harer boekdeelen wederom met een ruime keuze is vermeerderd.

Haar voorraad bestaat uit meer dan 1250 boekdeelen, verdeeld in A. Novellen, B. Geschiedenis, C. Literatuur, D. Wetenschappen en kunsten. E. Hagiographie en Biographie. F. Godsdienstige wetenschappen.

Het bestuur blijft zich beijveren om steeds aan den smaak zoowel als aan de geriefelijkheid der inteekenaren tegemoet te komen.

Men abonneert zich bij de Heeren Administrateurs, den Heer J. C. DE POOL, Breede-Straat Overzijde No. 92 — 94 en den Heer J. NAVAS Breedestraat Willemstad, bij den Bibliothecaris den Heer JOHAN A. DANIA Berg Altena No. 70, of wel aan de Bibliotheek zelve Conciëncie-steeg No. 17 naast de koraal van den Bisschop.

De bibliotheek zal daartoe geopend zijn iederen Dinsdag en Vrijdag avond van 6 tot 8 uur. Men abonneert zich per maand met vooruitbetaling van 20 cts. of wel voor drie maanden tegen vooruitbetaling van 50 cts.

Bij het nemen van een abonnement ontvangt men een catalogus en het abonnement wordt beschouwd als doorgaande tot men dezen catalogus terugstuurt.

Drukker :
B. L. BOGAERS.